

De Vriendenkring

*Maandblad van de Nederlandse Quakers,
het Religieus Genootschap der Vrienden*
91e jaargang nr. 4 april 2020

Giraf en jakhals symbolen voor geweldloos communiceren

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**

Europa en Wereldwijd **€45,00 per jaar**

Email abonnement (PDF) €5,00 per jaar

Het gebeurt helaas vaak dat abonnees vergeten

zoek: Maak van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking.

Bankrekening: (IBAN) **NL65 TRIO 0212 3772 64** t.n.v. Quakers te Amsterdam met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'. Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U

Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen email:

vriendenkringredactie@gmail.com

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle,
tel. 038-4608461/06-40030923.

Email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid: Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website:

www.Quakers.nu

De Nederlandse Quakers hebben twee Facebookaccounts:

Quakers Nederlandse Jaarvergadering (openbaar)

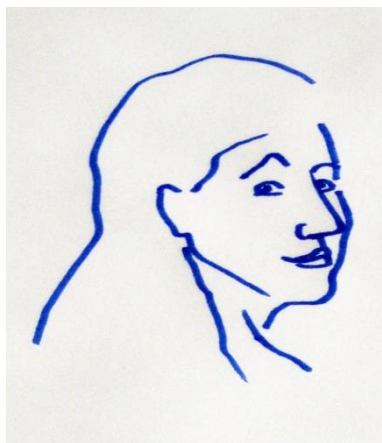
Nederlandse Jaarvergadering (besloten, wil je lid worden mail dan naar de redactie:

vriendenkringredactie@gmail.com

Bij de voorplaat: De Giraf staat voor de empathische manier van communiceren. Hij houdt rekening met de behoefte van hemzelf en van de ander. De Jakhals is aanvallend, snel in oordelen, zoekt de schuld bij de ander. Lees het stuk over Geweldloos Communiceren voor Extinction Rebellion blz. 18.

In dit nummer:

Van de redactie	4
Gedaante en Geest	5
Ik vind God	6
De Britse Quakers gaan online	7
Licht en schaduw	9
Houd van je naaste – zonder uitzondering	12
Dageraad in de gevangenis	14
Van pijn en verdriet naar het Licht dat binnengaat	15
A principle which is pure	16
Iemand stelt de vraag	17
Geweldloos Communiceren voor Extinction Rebellion	18
Cirkelende buizerds	21
Equipping for Ministry	22
Virus of geen virus, oorlog en wapenhandel gaan gewoon door!	24
De glimlachverzamelaar	29
Een kostbare glimlach	31
Kinderactiviteiten in Bethlehem	32
Klimaatrechtvaardigheid	34
Drie vragen	37
Vrienden in het hele land	42
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	43
Foto's van de retraite	44

zonder schaduw

met schaduw

Thema van de retraite: Licht en Schaduw (tekeningen Erik Dries)

Van de redactie

Wat komt het dichtbij, de toestand die voor een groot deel van de wereld eigenlijk een dagelijkse ervaring is! Arme landen, vaak geteisterd door oorlogen en klimaatrampen krijgen misschien nu een nog groter sterfte risico, omdat dit komt naast de risico's van alle andere ziektes, die maakt dat ze veel minder oud worden. Mozambique waar we bijna tien jaar gewoond en gewerkt hebben, heeft een gemiddelde leeftijdsverwachting van maar 54 jaar. Het land behoort daarbij tot vijf armste landen van de wereld. Nederland heeft met een leeftijdsverwachting van 82 jaar samen met 25 andere rijke landen de hoogste van de wereld. Mijn gedachten gaan vooral uit naar de grote vluchtelingen kampen en concentraties in Griekenland, Kroatië, Turkije, Syrië, Jordanië, Kenya, Soedan, Tanzania, Zambia, Pakistan en nog vele andere landen. De hygiëne is abominabel en de risico's die wij proberen te vermijden zijn voor hen een niet te vermijden dagelijkse werkelijkheid. Natuurlijk ervaren wij deze toestand als ernstig, zeker voor de kwetsbaren in ons bevoorrechte land. Laten we de gedwongen isolatie gebruiken om tot inkeer te komen over de situatie waarin we nu als mensheid verzeild zijn geraakt. Laten we ons bezinnen hoe we de grote problemen van deze tijd gaan aanpakken: bewapening, oorlogen, vluchtelingen, klimaat, racisme, nationalisme, achteruitgang van de biodiversiteit, overconsumptie, armoede.

Juist doordat we als Quakers niet meer fysiek bij elkaar kunnen komen kunnen we de stilte in ons huis en in online wijdingssamenkomsten opzoeken. Vanuit de meeting in Driebergen werd op zondag 22 maart een online meeting georganiseerd met 25 deelnemers. In Engeland werd zelfs een meeting met 250 deelnemers georganiseerd.

Laten we elkaar bellen, e-mailen, Whatsappen, kaarten sturen, brieven schrijven, om toch die contacten te houden die ons verbinden en naar de stilte leiden. Wat is er mogelijk als we wat aandacht geven aan digitale vaardigheden. Ook gewoon ansichten sturen met een fijne wens of levensteken kan altijd! Het delen van eigen ervaringen, gebeden, gedichten, spreuken van Quakers, raadgevingen. Dat kan veel diepgang geven!

In deze Vriendenkring delen we rijke ervaringen uit de retraite, die op de valreep van de veranderde situatie toch nog door kon gaan. Een kleine groep waarin we diepgaand deelden, waarin we ons geïnspireerd voelden door elkaar. Die ervaring van stilte in verbondenheid met de monniken, de natuur en elkaar ervaren dat wens ik iedereen toe in de eigen omgeving!

Sytse Tjallingii

Gedaante en Geest

Willem Furnée, 24 maart 2020

Deze wereld is een gedaante, ons lichaam is een gedaante en geen enkele waarneembare daad van aanbidding kan zonder gedaante. Toch is het veruit het beste als religie zo min mogelijk een uiterlijke gedaante aanneemt, omdat God geest is. Hoe geestelijker onze vorm van godsdienst, des te meer past zij bij de aard van God. Hoe stiller ze is, hoe beter zij aansluit bij de taal van een Geest.

William Penn 1693 QFP 19.28

Bidden is bij de George Fox geen smeken of dankzeggen (ook een vorm van werken), maar vooral: jezelf openstellen in ontvankelijkheid. Beschikbaar zijn voor de ingevingen van liefde en waarheid. Ons *ik* met zijn geldingsdrang en behoefte aan prikkels en afleiding trekt zich terug. Het lichaam, instrument waarmee we onze inspiratie vorm geven, ontspant zich om ruimte te geven aan onze ziel zodat ons werken ook zinvol opbouwend werken zal zijn.

Het is onvermijdelijk dat iets wat de mens doet een gedaante heeft, maar William Penn pleit ervoor dat we deze gedaante zo eenvoudig mogelijk houden. Eenvoud geeft ruimte aan de Geest en het mooiste is daarom als we ook zo eenvoudig mogelijk leven.

Een les waar ik mezelf dagelijks aan moet herinneren!

De landing van William Penn in Amerika in 1681. Hij stichtte tussen 1681 en 1683 een nieuwe staat gebaseerd op de principes van gewetensvrijheid, vrijheid van aanbidding, respect voor leven en eigendom en vreedzaam samenleven met alle naburige volkeren. Dit was de droom van een revolutionair.

Ik vind God

Door Anneke Spreij

Ik vind God ...in het gebed dat wordt uitgesproken voor kinderen in oorlogslanden hier ver vandaan.

Ik vind God ...in de gezichten van alle mensen die hier samen met mij zitten en in wie ik mijn broeders en zusters herken.

Ik vind God ...in het schaduw- en lichtspel op de muur gevormd door de zon die door de bewegende takken heen naar binnen schijnt.

Ik vind God ...in het verhaal dat wordt voorgelezen over Jezus en de tollenaar.

Ik vind God ...in de gedragen stilte waarin de ingevingen van liefde en waarheid de ruimte krijgen om gehoord te worden.

Ik vind God ...in de klanken van het lied waarin al onze stemmen smelten in een prachtige harmonie.

Ik vind God ...in de bijdrage van de oude man links van mij wiens inzichten zo mooi aansluiten op de vragen waarmee ik vanmorgen binnenkwam.

Ik vind God ...in het gemurmel en gekraai van een baby'tje dat met grote ogen om zich heen kijkt.

Ik vind God ...op al die manieren en meer, soms linksom, soms rechtsom, soms uit de meest onverwachte hoek.

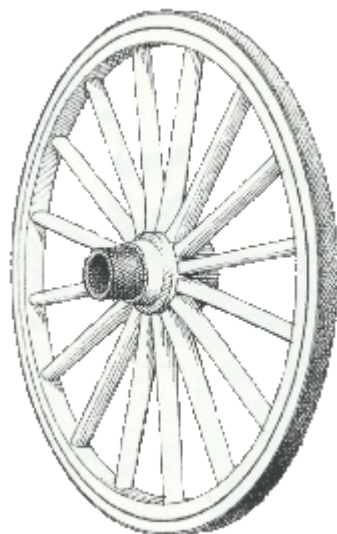
En jij... jij vindt God vast op nog tig andere manieren, soms vergelijkbaar met mijn manieren, soms heel anders.

Maar het is als met de spaken van een wiel, al die spaken komen vanuit een ander punt, maar zij komen samen in hetzelfde centrum.

En dat is het centrum waar alles om draait.

En géén van de spaken is beter of minder dan de ander, maar elke spaak is nodig om het wiel goed te laten draaien.

Wij kiezen elk de spaak die bij ons past en waarbij we ons thuis voelen, maar alleen in verbinding met elkaar kunnen we het hele wiel vormen en de as laten draaien.

De Britse Quakers gaan online

Bron: website van BYM

<https://www.quaker.org.uk/our-organisation/support-for-meetings/coronavirus-advice-for-quaker-meetings>

Gedachten over een online wijdingssamenkomst.

Tim Gee is niet in staat om persoonlijk naar een Quaker-bijeenkomst te gaan. Hij deelt enkele gedachten over het bijwonen van zijn eerste online wijdingssamenkomst.

“Tot mijn niet geringe verbazing was het een warme en pittige ervaring.

In overeenstemming met het advies van de regering voor mensen met hoest of temperatuur om thuis te blijven, zat ik sinds het midden van de week in een isolement. Ik stuurde mijn excuses naar Quaker Friends en zei dat ik niet bij de wijdingsdienst aanwezig zou zijn. Toen bleek dat we niet meer samen mochten komen, hebben we besloten om online een wijdingssamenkomst te proberen.

De persoon, die doorgaans gastpersoon is, stuurde een link naar het online platform Zoom, waarop we klikten om in een virtuele kamer samen te komen. Mensen konden ook meedoen via de telefoon. Het op deze manier bij elkaar komen kost niet veel, dus hoefden we niet op een exact tijdstip te beginnen en te wachten tot we er allemaal waren. We deelden nieuws met elkaar toen voor dat we begonnen. Ik had een exemplaar voor me van liggen van Quaker Faith & Practice, Raadgevingen en Vragen en de Bijbel. Een aantal fysieke herinneringen aan de ruimte waar we meestal samenkomen werden genoemd en dat leek te helpen. Onze gastheer gaf toen een korte introductie en we zonken weg in stilte.

De stilte werd snel dieper en ik merkte dat ik erover nadacht dat ik zelfs in de afgelopen 5 dagen thuis moeite had om enige vorm van stilte langer vol te houden dan een paar minuten. Samen stil zijn met anderen gaf me echter de discipline. Zoals zo vaak het geval was, duurde het niet lang of iemand deelde bijna precies deze gedachten als bijdrage in de meeting.

Een andere bijdrage was een beetje moeilijk te horen, maar werd geciteerd uit Raadgevingen en Vragen:

"Kom regelmatig naar de samenkomst, ook al voel je je boos, gedeprimeerd, moe of geestelijk leeg. Sta open voor de steun van anderen die met jou in de stilte naar God zoeken. Probeer een spirituele heelheid te vinden, waarin ruimte voor lijden, maar ook voor dankbaarheid en vreugde. Alleen gebed, opwellend uit de diepte van het hart, kan genezing en eenheid brengen zoals

niets anders dat kan. Laat de stilte van de wijdingssamenkomst je totale leven voeden. "

Omdat ik het boek voor me had liggen, kon ik het gewoon nalezen in plaats van te vragen om het te herhalen.

Tegen het einde voegden de kinderen zich bij ons. Na wat heel kort leek, eindigde de meeting. Ik merkte dat ik, zeker gezien de periode van isolatie, de verbinding nog meer waardeerde dan normaal. Voordat we overgingen naar de aankondigingen, hebben we verzoeken gedaan om mensen in het licht te houden, inclusief gezondheidswerkers en mensen die ziek zijn.

Ik realiseer me dat er geen enkele spirituele reden is waarom een onlinewijdingsdienst niet zou werken. Het op afstand organiseren van mensen of bijeenkomsten van ver is al een gevestigde praktijk. Er zijn onder andere online wijdingssamenkomsten ontwikkeld door Woodbrooke en het Friends World Committee for Consultation. Toch word ik nog steeds verrast door de kracht van de ervaring.

De technische details

Uiteindelijk vertelden we hoe dit technisch voor ons werkte. Als we het nog een keer zouden doen, zouden we misschien wat meer tijd

besteden aan het testen van het geluid en misschien een microfoon aansluiten. Als we met meer dan de zes of zeven mensen een wijdingssamenkomst hebben kunnen we mensen ook vragen om het geluid uit te zetten wanneer ze geen bijdrage geven om achtergrondgeluiden te voorkomen. We hebben ook geprofiteerd van een van ons die toegang heeft tot een Zoom-abonnement (de gratis versie verloopt na 40 minuten). Sommige Quaker-vergaderingen willen deze kosten (€ 16,00) mogelijk dragen of een ander platform proberen.

Voordat we begonnen, vroegen we ons ook af of deze manier van samenkomen een optie zou kunnen ook voor normale tijden. Het lijkt erop dat de Geest niet overdreven bezorgd is over de vraag of we persoonlijk of online bijeenkomen.

Woodbrooke organiseert regelmatig onlinevergaderingen. Vind details over hoe en wanneer u verbinding kunt maken op www.woodbrooke.org.uk/online-mfw.

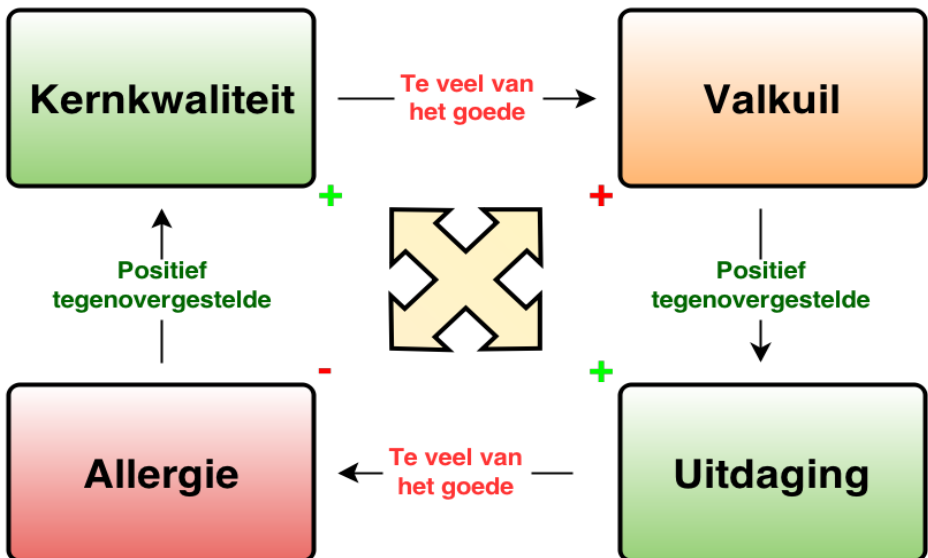

Licht en schaduw

Door Marian van Wijngaarden

Op vrijdag 13 maart togen acht mensen naar het klooster van de Sint-Willibrords abdij bij Doetinchem voor de jaarlijkse retraite van de Quakers. Ik was één van die acht. Marlies belde me die ochtend. Negen mensen hadden gecancelled vanwege corona. Of ik wel van plan was om te komen. Dat bleek nogal cruciaal. Want als ik nee zou zeggen zou de retraite worden afgeblazen. Dat was ik gelukkig niet van plan.

Een paar weken voorafgaand aan het weekend begon het gemijmer in mijn hoofd over Licht en Schaduw. Wat roept het bij me op? Ik dacht aan het kernkwadrant, ontworpen door Daniel Ofman. Daarin wordt de valkuil ook wel de schaduwkant van je kernkwaliteit genoemd. Als je bijvoorbeeld als kernkwaliteit hebt “zorgzaam” is de valkuil vaak dat je niet zo goed voor je zelf zorgt. Zo was ik al een beetje bezig met mijn persoonlijke valkuil en of schaduwkant.

Aankomen is een mooi moment. Vrienden weerzien van wie ik een aantal al 8 jaar tegenkom. Dit keer begroet worden met een buiging. Dat heeft iets speciaals. De monniken doen dat altijd al. Je buigt voor de ziel in de ander. Natuurlijk praatten we over corona en bezorgde kinderen die ons probeerden te weerhouden om naar de retraite te gaan. Corona klinkt een beetje als ‘co-ração’ wat ‘hart’ betekent in het Portugees weet Marlies. Wij hebben een

verlangen naar een ander virus. Een virus dat liefde heet waarmee we elkaar besmetten. Dat lukte ons heel aardig in dit weekend! Pas achteraf kan ik goed voelen hoe beschut en veilig het was met elkaar. Even weg van de problemen van de wereld. Een vredig samenzijn, waarin we vanuit stilte ons verbonden met het thema en elkaar. En inspiratie opdoen voor het dagelijks leven.

Fijn dat er zoveel ruimte was om met elkaar te delen wat de woorden licht en schaduw in ons oproepen. We tekenden en schreven erover. We kregen mijmerkaarten die Erik had gemaakt (geïnspireerd op "Het schilderboek, geheime recepten van oude meesters" geschreven door Lux Buurman). Ik had een kaart waarop stond: Het spel van Licht en Schaduw.

Er was een lichttafel om te schrijven over je kwaliteiten en een schaduwtafel om te belichten wat de schaduw van je lichtkanten zijn.

Ook was er veel tijd om te genieten van de prachtige ontluikende lente in het aangrenzende bos. En ons te verwonderen over bijvoorbeeld winterpostelein die rijkelijk groeide aan de voeten van een paar beuken bij het klooster. Vervolgens hebben we onze salade daarmee verrijkt!

Het mijmeren over het thema leidde tot een aantal inzichten:

- Vanuit visueel perspectief zien we Licht en Schaduw.
- Vanuit auditief perspectief horen we Muziek - Echo – Stilte. Je kunt ook polyfonische (gecomponeerde meerstemmigheid) muziek in dit perspectief plaatsen
- Vanuit psychologisch perspectief kun je naar persoonlijkheden van mensen kijken met lichte kanten en schaduw kanten. Jung schreef hier al over.
- Dit idee verbeeldt de verborgen persoonlijkheid die elke mens bezit.
- Aan de buitenkant lijken de meesten van ons goede en vriendelijke mensen. Maar sommige delen van ons worden onderdrukt. Daarom is het zo belangrijk dat we onze schaduwkanten onderkennen, erkennen en accepteren.
- De kernkwadrantenbenadering is helpend om je lichtkant, schaduwkant, valkuil en allergie te verbinden met elkaar.
- Als Licht de kernkwaliteit is Overbelichting de valkuil, Schaduw de uitdaging en Duister de allergie.
- In het midden van onze kring stond een bos narcissen, vrijdagavond nog in knop. We zagen de bloemen open gaan. Vol

verwondering zagen we hoe gele narcisharten transformeerden naar een zalmroze kleur! De narcissen straalden ons toe. Alsof ze ook tegen ons zeiden: plaats jezelf in de Zon in het Licht, met alles wat er in je is. (zie foto op de achterkant van deze Vriendenkring).

Schaduw geeft ook beschutting waardoor je – zoals in een retraite- kunt schuilen voor het lawaai van onze hectische wereld. Hierdoor ontstaat ruimte om het Licht te laten schijnen in ons.

Onderstaand lied (van Nederpopband I.O.S.) vond ik fijn om te laten horen ondersteund met mijn gitaar

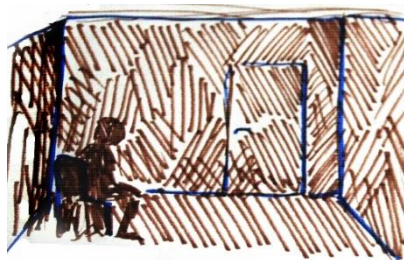
Uit de schaduw

*Van het vallen van de avond
tot het einde van de nacht
heb je weer eens te ver gezocht
terwijl het voor je voeten lag.*

*Je bent van ver gekomen
je hebt het ver gebracht
dus als het even tegenzit
bedenk dan wie het laatste licht.*

*Refrein: Stap uit de schaduw en loop in de zon
kijk om je heen en zie wat er komt
je haalt uit elke nieuwe dag
meer dan je ooit had verwacht
Een groot en sterk verlangen
of een kleine stille wens
zolang je durft te dromen komt
vanzelf voor jou dat ene moment.*

*Je weet dat niets voor altijd kan zijn,
alles een keer verdwijnt
achter de horizon
je wilt wel terug maar het maakt niet uit
je kunt alleen vooruit
dus loop in de zon ....*

WELKOM
tekeningen: Erik
Dries

Houd van je naaste - zonder uitzondering

Door Christopher Dye in een brief aan Marlies Tjallingii

Hij draaide zich om en zei:

'Dankjewel'

Met een licht knikje van mijn hoofd en met een vragende toon in mijn stem antwoordde ik:

'Graag gedaan?'

Hij kwam dichterbij. 'Je behandelt me altijd met respect. De anderen vervloeken me, bedreigen me en gooien soms dingen naar me toe. Ik weet dat de situatie

nu voor ons allemaal frustrerend is, maar je keek me alleen maar aan, glimlachte en zei: 'Oké, maar wat kunnen we er op dit moment aan doen?' En ging verder met lezen. "Mijn landgenoten praten allemaal over hoe verschillend je bent van de anderen.... Hoe je iedereen met respect behandelt. De anderen haten ons. Omdat we buitenlanders zijn of omdat we dit werk doen of omdat ... ik niet eens weet waarom? Je bent anders, man. Je hoort hier niet." "Dank je". Deze keer zei ik het dankbaar. "Ik probeer het leven te behandelen zoals ik zou willen dat het mij behandelt. Dat lijkt een rode draad te zijn die door alle beste paden is geweven die ik heb bestudeerd. Heb je naaste lief, karma, de Gulden Regel, andere manieren waarop mensen het zeggen - respect is eenvoudig. Maar ik ken de haat waar je het over hebt, vriend, en deze plek is daar een broedplaats voor. Lang daarvoor leefde ik in de duisternis van mezelf-haten. Ik denk dat haat een ziekte is geworteld in vervreemding, angst, onwetendheid en 'wij versus zij'. Of misschien zijn het allemaal ziektes die zich voeden met elkaar in de geest en de ziel van de getroffen? Ik weet wel dat een man die zichzelf haat, vaak al het andere om hem heen zal haten. Wat betreft het feit dat je in dit land bent of dit werk doet: zeg ik je dit: Iedereen is een immigrant of de erfgenaam van een immigrant. Je kunt hier op de een of andere manier je leven verbeteren en deze baan zorgt voor het eten op de tafel van je gezin. Niets van dat alles maakt jou mijn vijand. Ik ben hier omdat ik veel kwaad heb gedaan bij het overleven van de duisternis en daar moet ik zelf verantwoordelijk voor zijn. Dat maakt me niet jouw vijand. We zijn hier allebei om te proberen onze verantwoordelijkheden te dragen, hoe verschillend die ook zijn. Als we hier of ergens anders voorbij de waanzin

kunnen kijken en onze gemeenschappelijke menselijkheid kunnen zien, maken we deel uit van een grotere waarheid, die zich ontvouwt. 'Wij versus zij' is wat ons te vaak verblindt daarvoor in onszelf, in onze burens en in het leven zelf. Respect is een essentiële stap om de "zij" in onszelf te zien en andersom."

Hij glimlachte. Ik glimlachte. God glimlachte

"Broeder, je hoort hier niet. Deze plek is een bom die op het punt staat om te ontploffen!"

"Dank je Vriend. Maar ik hoor hier thuis. Deze plek is een woestijn. Het is een landschap van ongelooflijke wanhoop. Ik stond meer dan eens in de frontlinie toen het letterlijk een oorlogszone werd. Maar ik ben precies waar ik hoor. Vanwege mijn verleden en omdat ik vandaag door deze chaos heen moest kijken en de gemeenschappelijke menselijkheid moest zien die jij en ik delen. Dank je."

Weer een gezamenlijke glimlach

Er klonk een bel. Tijd voor mijn vriend om weer aan het werk te gaan.

Respect is een eenvoudige oefening. Voor een blanke in onvoorwaardelijk levenslange eenzame opsluiting. Voor een zwarte gevangenisbewaker in Texas. We doorbraken slechts kort de vergissing van 'wij versus zij' en vonden de waarheid.

Heb je naaste lief – zonder uitzondering.

De enige Quaker in een gevangenis in Texas, verwelkomt reacties op: Christopher Dye, 805217, 2661 FM 2054, TC TX USA

Dageraad in de gevangenis

Door Christopher Dye in een brief aan Marlies Tjallingii

Dageraad
Een uur wachten.
De gevangenis
sluimert.
'Tjilp, tjilp.'
Mijn vriendin,
de vroege vogel.
Haar lied
wordt een symfonie
als anderen erbij komen
'Tjilp, tjilp
crunch, crunch. '
Ramen-noedels
verdwijnen,
als mussen
de gang bedekken
ik kijk
Drie meter verderop
Achter een versterking met
stalen platen.
Die een kooi overspannen
van nog meer
staal en beton

Slechte mensen
zoals ik
Gescheiden
van mussen
en goede mensen
zoals jij
Gescheiden
niet gerehabiliteerd
Beperkingen
tot beton en staal.
Vriendin en ik
zien licht
voorbij
goed en slecht.
Voorbij
kooien met stalen platen.
Wij zien
ramen noedels
onder de schepping.
Leven
in één licht
we delen.

Van pijn en verdriet naar het Licht dat binnengaat

Door Jalāl ad-Dīn Muhammad Rūmī, op de retraite ingebracht door Wils 't Hart

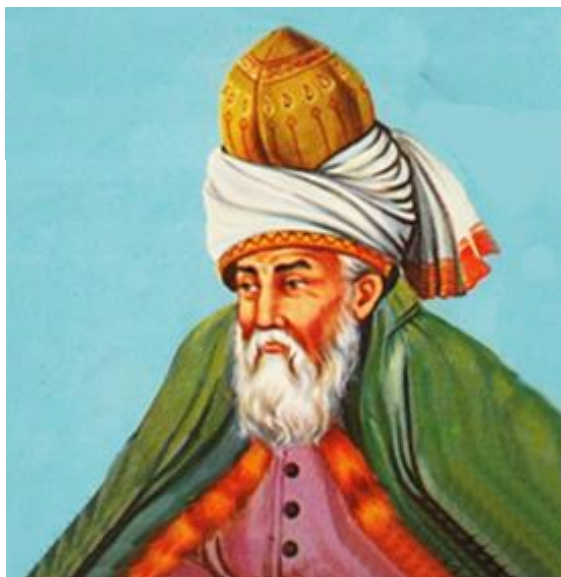
*'Ik zei: hoe zit het met mijn ogen?
Hij zei: houd ze op de weg gericht.*

*Ik zei: hoe zit het met mijn passie?
Hij zei: houd het brandend.*

*Ik zei: hoe zit het met mijn hart?
Hij zei: vertel mij wat erin omgaat?*

*Ik zei: pijn en verdriet.
Hij zei: Blijf daarbij. De wond is de plek waar het licht je binnengaat. '*

*Jalāl ad-Dīn Muhammad Rūmī
Geboren: in Balkh, Afghanistan
September 16, 1207
Overleden: December 10, 1273
in Konya, Turkije
Rūmī was een 13 -e eeuwse Per-
zische dichter, jurist,
islamgeleerde, theoloog en
soefi-mysticus die woonde in
Konya, een stad van het Otto-
maanse rijk (het huidige
Turkije).*

A principle which is pure

There is a principle which is pure, placed in the human mind, which in different places and ages hath had different names. It is, however, pure and proceeds from God. It is deep and inward, confined to no forms of religion nor excluded from any, where the heart stands in perfect sincerity. In whomsoever this takes root and grows, of what nation so ever, they become brethren in the best sense of the expression.

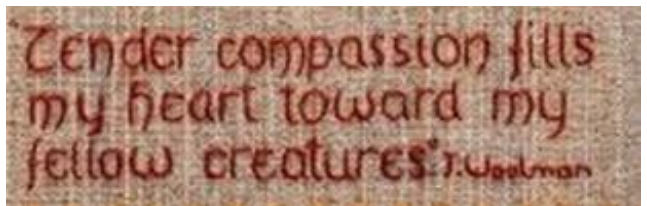
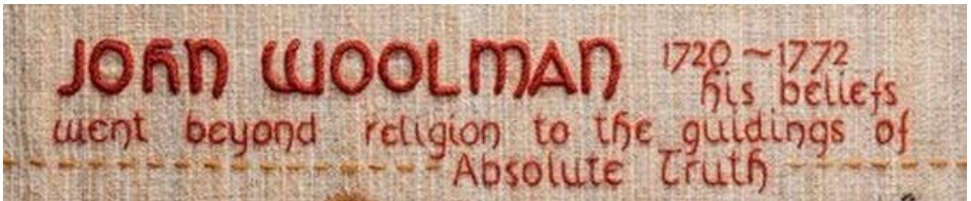
John WOOLMAN (1840). "A Journal of the Life, Gospel labours, and Christian experiences of ---", p.238

*Er is een zuiver principe geplaatst in de menselijke geest
Op verschillende plaatsen en tijden heeft het verschillende namen gehad.
Het is echter puur en komt van God.*

Het is diep en innerlijk.

*Het is tot geen enkele vorm van religie beperkt. Niemand is uitgesloten.
Als het hart maar in perfecte oprechtheid staat.*

In wie dit ook wortelt en groeit, van wélke nationaliteit dan ook, ze worden broeders in de beste zin van het woord.

Delen van de John Woolman Tapestry

Iemand stelt de vraag

*Verzet begint niet met grote woorden
maar met kleine daden*

*zoals storm met zacht geritsel in de tuin
of de kat die de kolder in z'n kop krijgt*

*zoals brede rivieren
met een kleine bron
verscholen in het woud*

*zoals een vuurzee
met dezelfde lucifer
die de sigaret aansteekt*

*zoals liefde met een blik
een aanraking iets dat op-
valt in een stem*

*jezelf een vraag stellen
daarmee begint het verzet*

*en dan die vraag aan een
ander stellen.*

Remco Campert In: 'Betere tijden' (Amsterdam, 1970)

de Dokwerker

De vader van Remco Campert is de dichter en verzetsman Jan Campert (1902-1943), auteur van het beroemde gedicht Het lied der achttien doden.

Geweldloos Communiceren voor Extinction Rebellion

Door Sytse Tjallingii

De Klimaat Actie groep Extinction Rebellion heeft op 7 maart een training georganiseerd in Geweldloos Communiceren. Er waren twintig mensen die de training volgden in het Quakerhuis in Den Haag. De training bestond uit enkele onderdelen van Neuro-Linguïstisch Programmeren (NLP) en Geweldloos Communiceren (NVC = Non-Violence Communication).

Bernard van XR over waarom zo'n training belangrijk is voor XR:

“Voor een decentrale en niet-hiërarchische community als XR is het van grote belang om effectieve communicatielijnen te hebben. Omdat de organisatie verspreid is over het hele land wordt vooral veel via online media gecommuniceerd, vergaderd en besloten. Hierdoor kunnen snel misverstanden in communicatie optreden die tot negatieve emoties leiden en onrust veroorzaken. Zowel voor onze online als ook offline communicatie is Geweldloos Communiceren een enorm waardevolle praktijk om ons te herinneren aan de dingen die ons verbinden en waarvoor onze beweging staat: liefde, respect, vertrouwen en de drive om de wereld elke dag een stukje beter te maken.”

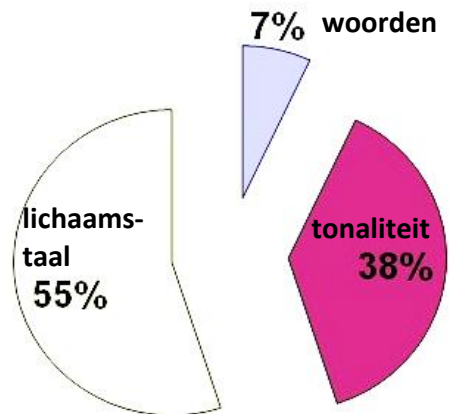
Eén van de evaluaties na afloop geeft hiervan een beeld:

“De NVC-training helpt mij in het omgaan met mijn verdriet en mijn behoefte aan een veilige en gelukkige wereld. De Quaker steun aan XR vind ik bemoedigend. Het voelt van levensbelang om deze connecties en communicatie te doen. Dank.”

Een andere deelnemer schrijft:

Ik vond de training geweldig. Ik voel dat veel van de vragen en conflicten die ik had, zijn beantwoord. Voor de toekomst geloof ik ook dat deze training zal laten zien hoeveel goeds dit zal opleveren, zowel binnen als buiten XR!

Heel erg bedankt voor deze workshop.

Waar uit bestaat Communicatie in het algemeen?

- ongeveer de helft uit gezichtsuitdrukking en lichaamstaal
- voor meer dan een derde uit tonaliteit
- voor nog geen tiende deel uit woorden.

Als je veel via online media communiceert (zoals nu nog veel meer in deze crisistijd), wees dan bewust dat Whatsapp, SMS Tweet en email nog geen tiende van de communicatie bevat en dat dus 90% er bij gedacht moet worden. Geen wonder dat je je hier heel bewust moet zijn dat je gemakkelijk onbedoelde negatieve emoties kunt opwekken! Ook voor Quakers belangrijk. Telefoneren geeft al bijna de helft en als je skype of andere online videoprogramma's gebruikt dan heb je een stuk vollediger communicatie.

Wat is de essentie van Geweldloos Communiseren?

Geweldloze Communicatie is helder communiceren wat je dieper liggende behoefte is én willen horen waar het de ander ten diepste om gaat. Het is een methodiek die jou ondersteunt om met meer balans, vitaliteit en harmonie in het leven te staan.

Nog een evaluatie van de training in het Quakerhuis:

“Ik verwachtte een overzicht van NVC te krijgen en een dieper begrip van menselijke mechanismen. Ik voel me uitgenodigd om beide onderwerpen dieper in te gaan. Ik heb praktische ervaring opgedaan met het werken met gevoelens. En ik voel me meer bevoegd om het NVC-proces voor mezelf en voor iemand anders te houden.”

Geweldloze Communicatie werd ontwikkeld door Marshall Rosenberg (1934-2015). Hij vroeg zich af hoe het komt dat sommige mensen verharderen in hun contact met de mensen om hen heen. En vooral ook: hoe anderen, ongeacht de omstandigheden, in staat zijn om oprecht en empathisch contact met anderen aan te gaan.

Geweldloze Communicatie wordt ook wel ‘Verbindende Communicatie’ genoemd, als verwijzing naar de intentie: het gaat om een verbinding waarbij ieders behoefte erkend wordt.

Geweldloze of Verbindende Communicatie moedigt ons aan onze aandacht te richten op wat wij en de ander waarnemen, hoe we ons voelen, wat onze onderliggende behoeften zijn en wat ieder van ons graag zou willen. Als we verbonden zijn met wat ons hier en nu bezighoudt, ontstaat er helderheid en ruimte voor mededogen en compassie. Daarmee ligt een oplossing binnen handbereik die zowel je eigen behoeften vervult, als die van de ander.

Geweldloze Communicatie gebruikt twee dieren als symbolen of metaforen.

De giraf is het landdier met het grootste hart omdat het hart het bloed moet pompen naar de kop op de lange nek. De giraf staat voor compassie.

Het tweede dier is de jakhals, die staat voor competitie. Jakhals-taal gaat over oordelen, bekritisieren, analyseren, moraliseren en beschuldigen. Wanneer we ons oneerlijk behandeld, beschuldigd voelen of wanneer we onze wensen willen opleggen, gebruiken we de taal van de jakhals. De jakhals scheidt.

Giraffe-taal verenigt.

Een andere deelnemer schrijft na de workshop:

Het was heel leerzaam om de 5 stappen van de Giraf (vreedzame communicatie) te oefenen met lopen, erbij staan, terug stappen of juist verder op basis van wat je vertelde. Het maakt het leren en ‘door-leven’ intenser. Dank je wel.

Marshall Rosenberg met de airaf en de iak hals

Cirkelende buizerds

Door Erik Dries, over twee buizerds die boven het klooster van de retraite zweefden

Ik sta stil en staar naar
hoe twee buizerds gaan

Ze zijn steeds samen maar
maken hun eigen baan

Soms dichtbij, soms ver van elkaar;
Ik heb het verstaan.

Deze cirkelbeweging is overal dáár
Waar je mensen ziet gaan.

Equipping for Ministry

Frieda Oudakker

Het startweekend van deze 2-jarige cursus EfM was in januari. Van 3 tot 10 april was een interne week gepland. In de huidige omstandigheden is die natuurlijk afgelast, zoals alle evenementen. Ons leven staat op zijn kop. Ineens worden de meesten van ons teruggeworpen op ons eigen huis. Alle onderlinge fysieke contacten moeten zo veel mogelijk vermeden worden. Het grootste deel van de Nederlandse bevolking zit thuis, zoals ook in de landen om ons heen én wereldwijd. De mensen in de gezondheidszorg draaien overuren. Een ongekende situatie. De uitbraak van het coronavirus heeft ons gestopt in onze gewone dagelijkse bezigheden. Wát een krachtige aanzet om wakker te worden uit alle vaste patronen. Wat een schok! Wat dat betekent en waartoe dat leidt zijn we nog steeds aan het ervaren en ontdekken.

Woodbrooke heeft de interne cursussen afgelast. Er is besloten dat de cursus EfM verplaatst wordt naar volgend jaar.

Ons startweekend eindigde met ‘Spiritual Grounding’, om mee te nemen als aandachtspunt naar huis. Dat kunnen we goed gebruiken in deze nieuwe situatie.

We kregen een A4 mee met 5 suggesties hoe we daarmee bezig kunnen zijn.

Daarnaast startten we na het weekend met één van de 4 facetten van de cursus: Spiritualiteit. Dat wordt online gegeven. Het eerste blok: 'A Retreat in Everyday Life' wordt afgemaakt. Het eindigt in juli.

We krijgen teksten daarover, een video, vragen om te beantwoorden en de mogelijkheid onderling uit te wisselen over hoe we ermee bezig zijn via Moodle. De berichten die we daarop zetten krijgen ook een reactie van de cursusleidster. Erg fijn in deze tijd, om zo een steuntje in de rug te krijgen. Ik ben nog steeds ingebed in de groep van deelnemers en in contact met Woodbrooke. Er wordt nog gewerkt aan hoe het onderlinge contact verder gecontinueerd kan worden tot 2021.

Hieronder de 5 suggesties voor spirituele gronding.

Daar kunnen we allemaal iets aan hebben in deze spannende tijd.

1. Doe iedere dag iets waarvan je houdt. Doe iets wat je voedt, iets dat helpt betekenis te geven aan de taken die we dagelijks moeten doen. Doe dat consciëntieus. Maak er tijd voor. Schuif de rekeningen, de taken die je hebt voor je Q.groep, de drukkende eisen van familie en werk aan de kant. Dit is zeker een vorm van spiritualiteit in de praktijk. Er is niets ingewikkelds aan, het kan muziek zijn, tijd in de natuur, de tuin, de hond uitlaten, koken, bakken. Maak er niet iets van dat je doet als al het andere gedaan is. Anders zal het vaak van je takenlijst afvallen. Plan het in.
2. Als je een manier hebt gevonden die voor jou werkt blijf het doen. Je hoeft niets te veranderen. Een beoefening langere tijd doen is immens waardevol. Volhouden geeft kans op verdieping (én uitdaging). Voel je vrij erover uit te wisselen.
3. Misschien is dit de tijd om een oude oefening die waardevol was opnieuw leven in te blazen. Door omstandigheden kan je hem hebben laten vallen. Het is waarschijnlijk dat het wéér goed voor jou zal werken als het dat tóen deed.
4. Dit is een periode waarin je je bewust kan openstellen voor spirituele oefeningen van anderen, door lezen of uitwisseling. Iets nieuws kan je aanspreken, je openen. Deze tijd kan je de kans geven om de waarde van jouw ervaringen te delen met anderen

5. A&Q 9

Het hart van het Quaker leven is de Stille samenkomst. Gebruik deze vragen om te ontdekken en besluiten wat jouw spirituele oefening zou kunnen zijn:

- Wat brengt jou tot contact met God?
- Wat helpt jou om te reageren op de opwellingen van de Heilige Geest?
- Wat helpt jou om je hart en geest voor te bereiden op 'worship'?(F: aanbidding, je geestelijk leven vorm te geven)
- Wat helpt je om al je uiterlijke zorgen over te geven aan God's leiding?
- Wat helpt je om jezelf over te geven aan Gods leiding?
- Wat helpt je om jezelf over te geven?

Virus of geen virus, oorlog en wapenhandel gaan gewoon door!

Door Peter van Leeuwen

In QCEA's Quaker House Brussel werkt Laëtitia Sédou op Europees niveau namens de 'Stop de wapenhandel' organisaties in diverse lidstaten. In haar nieuwsbrief (Around Europe) schenkt QCEA aandacht aan 'Stop Fuelling War' waar ook Nederlandse Vrienden bij betrokken zijn: Voor iedereen die de verschrikkingen van de oorlog in Jemen volgt, lijkt het nieuws misschien eindeloos somber. Zware inspanningen van vredesgroepen, leidden wel tot de baanbrekende overwinning in het Britse Hooggerechtshof. Dat was een succes van de Campagne tegen de wapenhandel (CAAT) tegen het leveren van wapens aan Saudi-Arabië in 2019. Die wapens worden gebruikt om burgerdoelen in Jemen aan te vallen. Toch blijven die wapens gebruikt worden met schijnbare straffeloosheid.

Laëtitia Sédou van QCEA

Heracles verslaat het veel koppige monster Hydra door samenwerking met zijn neef Loloas

De wapenhandel lijkt op het veelkoppige monster Hydrade uit de Griekse mythologie. Snijd een hoofd af en er groeien er prompt twee voor terug. Echter, het verhaal had een happy end (nou ja, misschien niet voor de slang!) - Hercules wist uiteindelijk te winnen, voornamelijk door samen te werken met zijn neef.

Misschien is dit de boodschap voor wie de wapenhandel wil tegengaan. Alleen door samen te werken zullen we de enorme en alarmerende confrontatie kunnen aangaan met de wapenindustrie en haar schijnbaar onaantastbare macht.

Dit is dus het goede nieuws. Bij Stop Fuelling War (SFW) bereiden we ons voor om oppositie te voeren tegen de grootste wapenbeurs ter wereld (Eurosatory), vooralsnog gepland in juni bij Parijs. Wij en onze mede-campagnevoerders zoeken in heel Europa naar manieren waarop we kunnen samenwerken en onze inspanningen kunnen delen. Ons gemeenschappelijke doel is natuurlijk een echte vrede zonder wapens en zonder wapenhandel.

Niet veel mensen hebben ooit gehoord over deze enorme wapenbeurs, met zijn 58.000 bezoekers en bijna 6.000 exposanten. Dat geldt vooral voor het Franse publiek. Daardoor is er tot nog toe nauwelijks oppositie tegen de Franse wapenexport, die in grootte de derde van de wereld is. Maar dit gaat geleidelijk veranderen. Amnesty International voert ook een Campagne tegen de verkoop van wapens, net als de Franse NGO 'ASER', met wie 'Stop Fuelling War' al heeft samengewerkt. Een petitie om op legale gronden verkoop en gebruik van wapens voor het bombarderen van burgers te verbieden en de verkoop van wapens aan Saoedi Arabië te blokkeren, redde het niet bij de Franse rechter. Maar het heeft ons wel meer bekendheid gegeven. Het was

een zeldzame kans om de aandacht van de Franse media te vestigen op de officiële betrokkenheid bij voortdurende schendingen van de mensenrechten.

Veel Europese vredesgroepen zullen ook collectief actie voeren op 25-26 maart ter herdenking van de 5e verjaardag van het bombardement op Jemen

Vriendelijke actie bij de wapenbeurs in Parijs

door de door Saudi geleide coalitie. Ook SFW is niet voor één gat te vangen: Niet naar buiten? Dan naar Twitter! Bijvoorbeeld een foto met een bordje : "War in Yemen, made in Europe". Vrienden kunnen helpen door dit te tweeten. Dat geldt voor veel tweets op de uitstekende twitter account van SFW.

Op de kaart met informatie die ontwikkeld is, met steun van Quakers in België en Luxemburg. Daarin is zichtbaar hoe Europa's grootste vijf wapenexporteurs naar Saoedi-Arabië (Frankrijk, het VK, Duitsland, België en Italië) erin slagen winst te behalen door gewoon door te gaan met hun dodelijke activiteiten. Die activiteiten hebben tot nu toe naar schatting meer dan 100.000 mensen direct gedood. Bovendien hebben zij indirect de dood van nog eens 85.000 veroorzaakt. Dit ondanks duidelijke aanwijzingen dat het een verschrikkelijk dure, mislukte, juridisch twijfelachtige en moreel onvergeeflijke oorlog is.

Wat zou het mooi zijn als al het geld dat aan wapens besteed wordt, naar de gezondheidszorg zou gaan en als alle wapenhandelaren omgeschoold zouden

worden tot zorgmedewerkers, met als gemeenschappelijke vijand het virus en klimaatbedreigingen.

‘Stop Fuelling War’ bereidt een programma van acties voor rond de opening van Eurosatory in Parijs op 8 juni. In het weekend van 6-7 juni zal een collectief van Franse vredesgroepen aandacht vragen voor kwesties, die met oorlog te maken hebben. Doel is het Franse publiek bewuster te maken. Zij hebben misschien nooit van de wapens heeft gehoord die in hun naam verkocht worden. Als de wapenbeurs dit jaar doorgaat zal er een ‘stille getuige mars’ door het centrum van Parijs plaatsvinden op de zondagmiddag.

"Protesteren bij een wapenbeurs betekent ook: bezoekers benaderen en engageren in je nette pak."

Gedurende de hele week van Eurosatory organiseert SFW een reizende tentoonstelling over de wapenhandel en de bredere gevolgen voor o.a. het klimaat. We zullen ook cartoons laten zien, waar dodelijke wapens worden weergegeven als verfijnde maar schijnbaar onschadelijke items. Als de wapenbeurs doorgaat, vraagt SFW supporters in heel Europa om steun door te protesteren op de stoep bij de Franse ambassades in hun eigen land (vooral als deze betrokken zijn bij de wapenhandel), in week van 8-12 juni. Wij kunnen helpen met informatie en materialen. Voor meer informatie, schrijf naar staff@stopfuellingwar.org

GROUPS ACROSS EUROPE

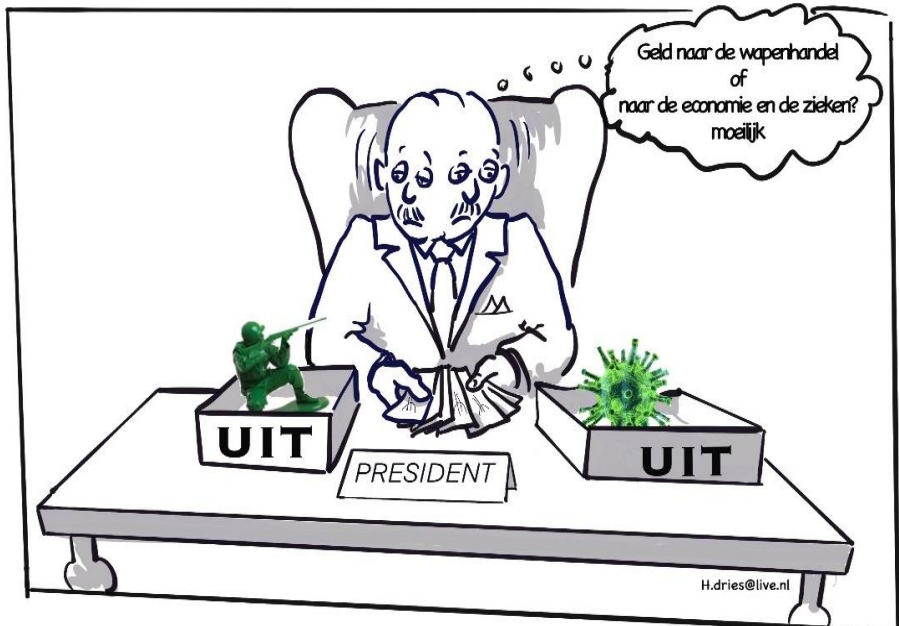
HAVE BEEN RESISTING ARMS SALES TO SAUDI ARABIA,
AND THE RESISTANCE IS GROWING.

Join the movement to
#StopArmingSaudi

Researched, designed and supported by Stop Fuelling War, Vredesactie, Agir Pour La Paix,
Campaign Against Arms Trade and Belgium&Luxembourg Quakers

Data collected from various sources, available at www.yemen.vredesactie.be

De glimlachverzamelaar

Door Erik Dries

De glimlachverzamelaar
Je herkent hem of haar niet meteen;
De glimlachverzamelaar
Kijkt altijd om zich heen.

De glimlachverzamelaar
vangt en bewaart ze;
de hemelse glimlach en de aardse.

Wijze glimlachen en halve gare,
Mooie en lelijke, gewone en rare,
Minder echte maar ook ware,
En natuurlijk,
zeldzame exemplaren!

Denk:
iemand buiten in de kou, voor een stoplicht,
die dan toch, glimlach op het gezicht!
Ook in een ziekenhuis zie je - als je er op let -
soms hele mooie, in of naast een bed.

De glimlachverzamelaar
in het buitenland of hier;
De glimlachverzamelaar
Vangt elke smile en sourire.

De glimlachverzamelaar
had veel van oude mensen verwacht,
Maar daar was de glimlach
toch minder dan gedacht.

De glimlachverzamelaar
geniet van glimlachen die veel voorkomen;
van kinderen, verliefden, mensen die dromen.

De glimlach van mensen die lezen
wordt gráág bijgezet,
Net als de glimlach van geluk en binnenpret!

DE
GLIMLACH -
VERZAMELAAR

*En natuurlijk – vergeet dat niet even –
De ketting-glimlach,
die wordt dóórgegeven!*

*Er zijn echter ook niet-verzamelbare:
glimlachen van mensen die naar hun scherm staren,
zo goedkoop en niet eigen;
Laten we over het verdienmodel maar zwijgen.
Het zijn ook vaak van die lege;
De glimlachverzamelaar
kan er niet goed tegen.*

*Wat de glimlachverzamelaar ook niet aanstaat,
Waar hij of zij liever aan voorbij gaat:
de gemene en arrogante,
De triomfantelijke bij-de-handte.*

*Als de glimlachen zijn uitgewerkt
gaan ze naar een depot.
Het zit namelijk zó:
Ze gaan naar een weegschaal
van buitengewoon formaat,
Met één schaal glimlach
en één schaal traan en haat.*

*En het is altijd weer spannend
naar welke kant de weegschaal beweegt;*

*gelukkig dat één glimlach
zwaarder dan tranen weegt.*

*Dus, jouw glimlach is van het grootste gewicht:
het zorgt voor 's werelds evenwicht.
De glimlachverzamelaar
Baalt als hij een dag niets binnenhaalt...
Daarom telt de glimlachverzamelaar
zijn eigen glimlachen mee;
dan heeft – ie er elke dag minstens twee.*

Een kostbare glimlach

Bron: nieuwsbrief van PCTC, ingestuurd door Marie-José Wouters

People's Craft Training Centre (PCTC) is een organisatie in India, die werkt met achtergestelde mensen, mensen met een handicap, vrouwen en kinderen. Wij, Quakers, hebben het in het duurzaamheidsinitiatief opgenomen voor de 1% inkomensgelden. Via het Hulpfonds onder vermelding van PCTC kun je doneren.

Een van de vriendelijkste gezichten in onze dagopvang is de lieve Dhanu. Dhanu is in 2011 geboren en ze was een vrolijke baby. Helaas kreeg ze epileptische aanvallen. Haar ouders merkten dat haar ontwikkeling vertraagd was. Ze begon pas te lopen kort voordat ze naar school zou gaan. Op de kleuterschool maakte ze wel vriendjes en vriendinnetjes maar ze kon niet praten en leren zoals zij. Ze kreeg vaak epileptische aanvallen en het reguliere onderwijs bleek te moeilijk. Toen ze vijf jaar oud was, kwam Dhanu bij PCTC's dagcentrum. Daar kreeg ze een speciale therapie om haar te helpen met spreken, lezen en schrijven. Ze was veruit het meest populaire meisje in de klas dat graag verkleedspelletjes deed met haar vriendinnetjes! Maar onlangs werd

Dhanu weer getroffen door een nieuwe ronde van insulten waardoor zij haar vermogen tot schrijven verloor. Onze orthopedagogen werken continu met haar om haar leerproblemen de baas te worden. Dhanu blijft onder alles vrolijk en fleurt elke dag haar klas op met haar kostbare glimlach!

Vorige maand kondigden we ons nieuwe bomenprogramma aan, waardoor je een boom kunt laten planten bij de huizen van onze kinderen met een handicap. We planten vruchtdragende zoals mango, guave en kokospalm. In een zeer korte tijd hebben we al 22 bomen geplant! Eén vruchtdragende boom kost € 3,20. Je kunt hieraan meedoen via het Hulpfonds Bankrek. is NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers, te Amsterdam. . Vermeld dan: PCTC, boom.

Kinderactiviteiten in Bethlehem

Door Toine van Teeffelen, Arab Educational Institute (AEI) in Bethlehem
Het Quaker Hulpfonds heeft besloten om het geld wat in 2019 was gedoneerd voor het Am'ary playcentre in Ramallah te besteden aan het kinderprogramma van het Arab Educational Institute in Bethlehem. De argumenten hiervoor zijn dat het voor kinderactiviteiten in Palestina bestemd was. Bovendien is er een langdurige relatie met twee Nederlandse Quakers (Sytse en Marlies Tjallingii, die al sinds oktober 2015 workshops geven en dus de organisatie en de staf goed kennen.

Olijven plukken met kinderen 1

Het is voor een éénjarig project is met de kindergroep in het Sumud Story House. In het Sumud Story House zijn alle activiteiten van het AEI. Het project voorziet in de deelname van 25 kinderen (5-12 jaar) die al geregistreerd zijn. De kosten van het reizen van de kinderen van en naar het Sumud Story House wordt door het gezin van de kinderen betaald. Er zijn vijf volwassen vrijwilligers die de twee stafleden van het AEI ondersteunen. Er zijn 30 sessies van anderhalf uur gepland. De activiteiten met de kinderen zijn drama, discussie, tekenen / schilderen, handwerk, verhalen vertellen, zingen, lopen en praten, schoonmaken van plaatsen in de omgeving van SSH, tekenen op de zgn. Separation Wall, die dwars door Noord-Bethlehem heengaat. Verder nemen de kinderen deel aan AEI-activiteiten in de buurt van het Sumud Story House, inclusief het Sumud Festival. Tot nu toe werden de groepsactiviteiten vorig jaar financieel gedekt door een bijdrage van Pax Christi Duitsland.

creativiteit activiteiten van het AEI 1

Dit was voor de Sumud Story House-activiteiten als geheel, maar voor de kindergroep is daarin helaas niet voorzien. Vandaar de aanvraag bij het Quaker Hulpfonds. Het zou mooi zijn als we speciaal voor deze kinderen bijdragen zouden mogen ontvangen van het Quaker Hulpfonds! Bankrek. is NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers, te Amsterdam.

De laatste berichten uit Bethlehem zijn desastreus: Alles is gecancelled, de gehele Westbank is volledig afgegrensd en wordt door Palestijnse politie bewaakt. Vandaag 23 maart zijn er alleen al in Bethlehem, 3000 in quarantaine. Meer informatie op de website van het AEI en in vorige Vriendenkringen. De foto's spreken voor zich ze zijn van kinderactiviteiten van het AEI.

Kinderactiviteit in het Sumud Story House

Klimaatrechtvaardigheid

Een Quakervisie

Bron: website van de Britse Quakers, vertaling Herman van Beek

“De klimaatcrisis is nauw vervlochten met wereldwijde economische onrechtvaardigheid en wij moeten onze verantwoordelijkheid onder ogen zien als één van de landen die op een oneerlijke manier bevoordeeld zijn ten koste van anderen...”

Minuut 36, Britse Jaarvergadering, 2011

Kom in Actie

De ‘Quaker Peace & Social Witness’ (QPSW) is er om je te ondersteunen in jullie getuigenis over klimaatrechtvaardigheid.

1. **Spreek je uit:** Ongeacht of gekozen volksvertegenwoordigers zich nu wel of niet zorgen maken over de klimaatcrisis, ze moeten druk van buiten voelen om in actie te komen. Wij kunnen zorgen voor briefings, ondersteuning en training over hoe je een gesprek voert met volksvertegenwoordigers of lokale raadsleden.
2. **Werk aan het economisch alternatief:** Wij kunnen jullie ondersteunen bij een lokaal project of het delen van jullie verhaal. We kunnen je de weg wijzen naar waar je praktisch advies kan vinden voor het bouwen van de nieuwe economie, van voedselcoöperaties tot lokale huisvestingsinitiatieven, en bijeenkomsten ondersteunen om jullie sterke punten en kansen, en samenwerking met anderen te analyseren.

3. **Vertel een nieuw verhaal:** Laat iedereen het weten: Klimaatactie betekent collectieve actie om onze economie en onze politiek te veranderen. Individuele actie is niet voldoende. Laat je niet verlammen door schuldgevoel – zoek jullie eigen stem, deel jullie verhaal en werk samen met anderen. Zoek actief naar opvattingen en geluiden die je niet vaak hoort en laat ze je inspireren.

4. **Verander je gedrag:** Of het nu om eetgewoonten of het gebruik van vervoersmiddelen gaat, je dagelijkse keuzes kunnen helpen je leven te laten spreken. Ondersteuning van Vrienden en van bijeenkomsten die dieper willen ingaan op het Quaker Commitment aan duurzaamheid is beschikbaar bij het Woodbrooke Quaker Study Centre.

Stuur een email naar enquiries@woodbrooke.org.uk.

5. **Verplaats jullie geld**

Moedig jouw Quaker-vergadering aan om net als vele anderen jullie geld terug te trekken uit fossiele brandstoffen.

Vraag je werkgever om een fossiel-vrij pensioen. Overweeg over te stappen naar een meer ethische bank. Het programma van de ECCR (Eucumenical Council for Corporate Responsibility) ‘Money makes Change’ (Geld voor Verandering) biedt nuttige hulp- en informatiebronnen.

6. **Ontregel Direct:** Quakers hebben een lange traditie van Geweldloze Burgelijke Ongehoorzaamheid (Non-Violent Direct Action – NVDA) ter ondersteuning van zorgen die in een vergadering zijn overwogen en getoetst. NVDA houdt gericht vreedzaam protest in, of actie om schadelijke activiteiten te ontregelen of onrechtvaardige machtsuitoefening aan te vechten. Als je NVDA overweegt en informatie of steun zou willen ontvangen kan QPSW helpen. Maar je hoeft niet ‘in de frontlijn’ te zijn. Voor iedereen die het eigen lichaam inzet tegen onrechtvaardigheid, zijn er een meervoud nodig voor organisatie, onderzoek, facilitering, mediawerk, en zorg voor ieders welvaren. Wat kan jij bijdragen?

Wat is Klimaatrechtvaardigheid?

De klimaatcrisis treft ons allemaal, maar de een wel meer dan de ander. Rijke mensen en rijke landen hebben beschermende buffers tegen de ergste gevolgen van de klimaatinstorting, tenminste voor de komende tijd; de armsten, die het minst verantwoordelijk zijn voor de crisis, worden het hardst getroffen.

- We moeten erkennen dat klimaatinstorting het gevolg is van ons onrechtvaardige mondiale economische systeem. De rijkdom van het Verenigd Koninkrijk en andere geïndustrialiseerde landen is gebouwd op de gewelddadige en racistische uitbuiting van mensen en van de aarde. Vandaag de dag

worden de armsten nog steeds het hardst getroffen door onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen.

- Rijke landen moeten voorop lopen bij het bestrijden van de crisis.
- We moeten niet alleen de uitstoot van broeikasgassen stopzetten, maar tegelijkertijd rechtvaardiger economieën bouwen – lokaal, nationaal en mondiaal.
- De rechten en de stem van armen en gemarginaliseerden moeten prioriteit hebben bij de transitie naar nul-koolstofuitstoot.

Waarom actie?

Quakers zoeken God in iedereen en hebben een lange traditie van sociale actie voor gelijkheid, vrede en zorg voor de aarde. De klimaatcrisis doet nu een beroep op ons om onze kennis en kunde, tijd en hulpbronnen in te zetten om de groeiende beweging voor klimaatrechtvaardigheid te ondersteunen.

Het poolijs smelt. Droogtes dwingen boeren om hun land en hun boerderijen te verlaten. Bijna elk jaar kent hittegolven die alle records breken. Het is hoog tijd om een nieuwe economie te bouwen, die gelijkheid, vrede en onze levende planeet op de eerste plaats zet, voor de winst.

Nu moeten we meer dan ooit zij aan zij staan met al diegenen in het Zuiden die al tientallen jaren werken aan het beschermen van hun gemeenschap tegen het winnen van fossiele brandstoffen en mineralen.

“Wij zijn onderweg van schuld, schaamte en verdriet, naar het erkennen van verantwoordelijkheid en het afleggen van rekenschap en van daaruit naar de wil tot actie [...]”

“We moeten onze angst onder ogen zien om het positieve te doen. We hebben tekenen van hoop gezien, maar we hebben werk te doen, om onszelf, onze gemeenschappen en onze wereld te veranderen”

Minuut 33, Jaarvergadering 2019

Drie vragen.

Een sprookje van Lev. N. Tolstoj uit 1903

Vertaald en Ingezonden door Sieuwert Haverhoek

Bij een zekere koning kwam eens de gedachte op dat, als hij altijd het antwoord op drie vragen zou weten dan, ja dan zou hij nooit falen met alles wat hij zou ondernemen.

En toen deze gedachte bij hem was opgekomen liet hij in zijn hele koninkrijk rondbazuinen dat hij een grote beloning uitloofde aan iedereen die hem de antwoorden op deze drie vragen zou kunnen geven:

- 1. Wat is de juiste tijd voor iedere taak?**
- 2. Wie zijn de nodige adviseurs?**
- 3. Hoe weet ik wat het belangrijkste is om te doen?**

Geleerde mannen kwamen bij de koning op bezoek, maar zij beantwoordden allemaal zijn vragen op een andere manier.

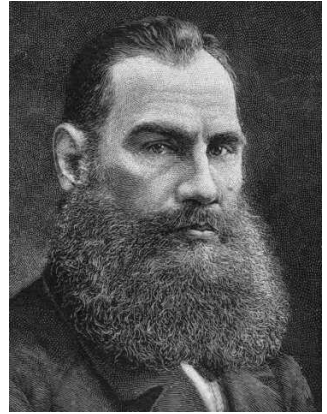
In antwoord op de eerste vraag zeiden sommigen dat, om de juiste tijd te weten voor iedere taak, men van tevoren een overzicht moet maken van dagen, maanden en jaren en heel precies daarnaar leven. Alleen dan, zeiden zij, zou alles op de juiste tijd gedaan kunnen worden.

Anderen verklaarden dat het onmogelijk is om van tevoren het juiste moment te kiezen voor iedere taak, maar, om niet met nietsdoen tijd verloren te laten gaan, moet men zich altijd bezighouden met dingen die om ons heen gebeuren en dan doen wat het meeste nodig is.

Weer anderen zeiden weer dat, hoe de koning ook aandacht zou besteden aan wat om hem heen gebeurde, het toch onmogelijk was voor één man om de juiste beslissing te nemen voor een taak op het juiste moment. Hij zou dan een Raad van wijze mannen moeten hebben die hem zou helpen om de juiste tijd te bepalen voor alles wat gedaan moet worden.

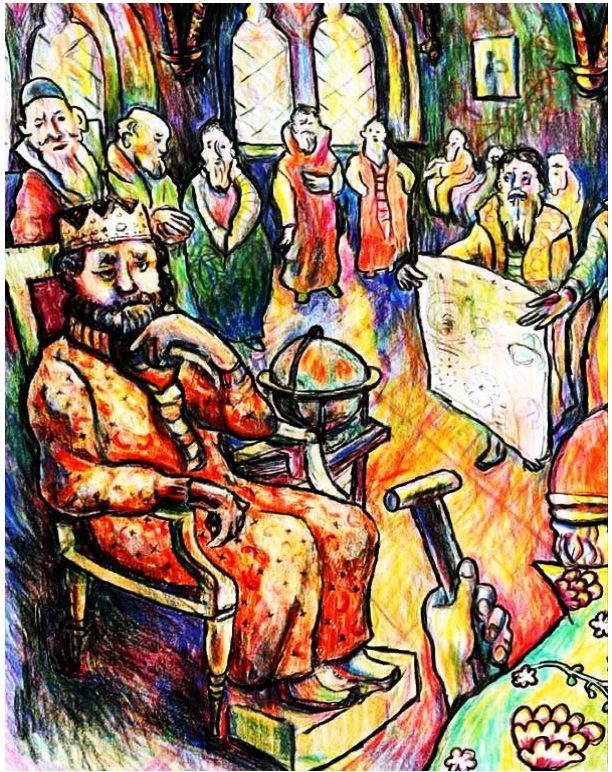
Maar dan waren er weer anderen die zeiden dat er zaken waren die niet konden wachten op het advies van de Raad omdat er direct over beslist zou moeten worden om te handelen of juist niet. Maar om dat te beslissen moet men van tevoren weten wat er zou gaan gebeuren. Alleen profeten weten dat en daarom moet men profeten om advies vragen om de juiste tijd te weten voor iedere taak.

Net zo verschillend waren de antwoorden op de tweede vraag. Sommigen zeiden dat mensen die de koning het meest nodig had, de raadgevers waren,

Lev.N.Tolstoj

anderen zeiden: de priesters, weer anderen: de dokters, en nog anderen zeiden dat de militairen het meest nodig waren. Op de derde vraag wat het belangrijkste beroep was, antwoordden sommigen dat het belangrijkste in de wereld de wetenschap was. Anderen zeiden dat het de kunst van het oorlog voeren was en weer anderen dat religieuze aanbidding verreweg het belangrijkste was. Omdat alle antwoorden verschillen waren was de koning het met niemand eens en dus kreeg ook niemand de beloning. Maar omdat hij toch de juiste antwoorden op de vragen wilde hebben besloot hij een kluzenaar om raad te vragen, die wijd en zijd bekend stond om zijn wijsheid.

Alle geleerden gaven verschillende antwoorden aan de koning

De kluzenaar woonde in een bos dat hij nooit verliet en ontving alleen maar gewone mensen. Dus de koning trok eenvoudige kleren aan en voordat dat hij de hut van de kluzenaar bereikte stapte hij van zijn paard en liet dit achter bij zijn lijfwachten en ging alleen verder. Toen de koning dichterbij kwam zag hij de kluzenaar de grond omspitten voor zijn hut. Toen deze de koning zag groette hij hem en ging door met spitten. De kluzenaar was mager en zwak en elke keer als hij de schop in de aarde stak en een beetje grond omkeerde, ademde hij zwaar. De koning liep op hem toe en zei: “Ik ben hier bij u gekomen, wijze man, om u drie vragen te stellen en wil graag van u de antwoorden weten op: Hoe kan ik leren om het juiste ding te doen op de juiste tijd? Wie zijn de mensen die ik het meeste nodig heb, aan wie ik daarom meer aandacht moet geven dan aan de rest? En welke zaken zijn het belangrijkste en vragen mijn eerste aandacht?”

De kluizenaar luis-terde naar de koning, maar zei niets. Hij spuugde alleen maar in zijn handen en ging weer verder met spitten.

“je bent moe,” zei de koning, “geef mij de schop dan zal ik een tijdje voor je werken.”

“Dank je!” zei de kluizenaar en gaf de schop aan de

koning en ging op de grond zitten.

Toen hij twee bedden had omgespit hield de koning even op en herhaalde zijn vragen. De kluizenaar gaf weer geen antwoord, maar stond op en stak zijn hand uit om de schop te pakken en zei:

“Rust jij nu even uit en laat mij nu eventjes verder werken.”

Maar de koning gaf de schop niet terug en ging verder met spitten. Eén uur ging voorbij en nog één. De zon begon achter de bomen te dalen en de koning stak tenslotte de schop in de grond en zei:

“Ik kwam naar u toe wijze man voor een antwoord op mijn vragen. Als u die niet kan geven vertel me dat dan en dan zal ik naar huis terugkeren.”

“Hé, daar komt iemand aan rennen,” zei de kluizenaar, “eens kijken wie dat is.”

De koning draaide zich om en zag een man met een baard die het bos uit kwam rennen. De man hield zijn handen tegen zijn buik gedrukt en er stroomde bloed uit. Toen hij de koning bereikte, viel hij flauw op de grond en kreunde zwak. De koning en de kluizenaar maakten zijn kleding los. Hij had een grote buikwond. De koning waste deze zo goed mogelijk en stelpde het bloed met zijn zakdoek en met een handdoek van de kluizenaar. Maar het bloed bleef maar stromen en de koning verwisselde het verband steeds weer, wanneer het droop van het warme bloed, en hij ging door met de wond te wassen en te verbinden. Toen op het laatst de bloedstroom stopte kwam de man een beetje bij en vroeg om wat te drinken. De koning bracht vers water en gaf het aan hem.

de koning ging verder met spitten

de koning stelpde het bloed van de gewonde

Intussen was de zon ondergegaan en het werd fris. Dus de koning bracht de gewonde man met hulp van de kluizenaar de hut binnen en legde hem op het bed. Toen hij op bed lag sloot de man zijn ogen en zweeg. Maar de koning was zo moe na zijn wandeling en het werk wat hij had gedaan, dat hij op de drempel op zijn hurken ging zitten en ook in slaap viel; en zo vast dat hij de hele korte zomernacht doorsliep. Toen hij 's morgens wakker werd duurde het even voordat hij zich kon herinneren waar hij was en wie de vreemde kerel met de baard was, die op bed lag en intens naar hem staarde met glanzende ogen.

“Vergeef me!”, zei de man met de baard met een zwakke stem, toen hij zag dat de koning wakker was en naar hem keek.

“Ik ken je niet en ik heb ook niets om je te vergeven,” zei de koning.

“U kent mij niet, maar ik ken u wel. Ik ben uw vijand die gezworen heeft om wraak te nemen op u omdat u mijn broeder hebt omgebracht en zijn bezit heeft afgepakt. Ik wist dat u alleen de kluizenaar zou bezoeken, dus ik nam mij voor om u op de terugweg te doden. Maar de dag ging voorbij en u kwam niet terug. Dus kwam ik uit mijn schuilplaats om u te zoeken. Maar ik stuitte op uw lijfwachten en zij herkenden mij en verwondden mij. Ik kon ontsnappen, maar ik zou doodgebloed zijn als u mijn wond niet had verzorgd. Ik wilde u doden, maar nu heeft u mijn leven gered. Nu ik in leven blijf, en als u het goed vindt, wil ik u dienen als een trouwe slaaf en zal ook mijn zonen bidden om hetzelfde te doen. Vergeef Mij!”

De koning was heel blij dat hij zo gemakkelijk vrede gesloten had met zijn vijand en zelfs vrienden met hem was geworden. Hij vergaf hem niet alleen,

maar zei zelfs dat hij zijn dienaren en zijn eigen lijfarts zou sturen om hem te verzorgen en hij beloofde ook om zijn eigendommen terug te geven.

Hij verliet nu de gewonde man en ging naar de veranda om de kluizenaar te zoeken. Voordat hij vertrok wilde hij

vergeef me vroeg de gewonde man

toch nog een keer een antwoord hebben op de vragen die hij gesteld had. De kluizenaar was buiten op zijn knieën om zaadjes te planten in de bedden die de vorige dag waren omgespit.

De koning ging naar hem toe en zei:

“Voor de laatste keer, bid ik om een antwoord op mijn vragen, wijze man.”

“Maar je hebt alle antwoorden al gekregen!” zei de kluizenaar, die nog steeds op zijn smalle hurken zat, terwijl hij opkeek naar de koning, die voor hem stond.

“Hoe bedoel je, welke antwoorden?” vroeg de koning.

“Ziet u dat dan niet?” antwoordde de kluizenaar. Als u geen medelijden had gehad met mijn zwakke gestel gisteren en de bloembedden niet voor mij had omgespit, maar weg was gegaan, zou die man u aangevallen hebben en zou u spijt hebben gehad niet bij mij gebleven te zijn. Dus de belangrijkste tijd was toen u de bedden omspitte; en ik was de belangrijkste man; en om goed aan mij te doen was uw belangrijkste taak. Daarna, toen die man naar ons toe rende, was de belangrijkste tijd toen u hem verzorgde, want als u niet zijn wonden had gestelpt zou hij dood gegaan zijn, zonder dat hij vrede met u gesloten had. Dus toen was hij de belangrijkste persoon en wat u voor hem deed was uw belangrijkste werk.

Weet dan: er maar één tijd die belangrijk is. Dat is Nu! Het is de belangrijkste tijd want het is het enige moment dat we kracht hebben. De meest nodige man is degenen met wie je samen bent, want niemand weet of hij ooit nog iets te maken zal hebben met iemand anders. En de belangrijkste taak is om hem goed te doen, want voor dat doel alleen is de mens in dit leven gestuurd!”

Vrienden in het hele land

Maandvergaderingen, bijeenkomsten:

Noord en Oost Nederlandse

A'dam

Deventer

Driebergen

MiZuNed

Haagse

Breda/Helmond

Quaker Secretariaat:

Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

Tel.: 06 13700682, e-mail: secretariaat@deQuakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering:

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers- te Amsterdam.

Quaker Bibliotheek:

Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris: Marianne IJspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur:

Willem Furnée; Badhuisweg 149, 2597 JN 's-Gravenhage tel.: 070-3220544, e-mail:

literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers-te Amsterdam. m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering:

Schrijver: Marianne IJspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703 e-mail:

mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers te Anna Paulowna.

Haagse Maandvergadering:

Schrijver: Anneke Spreij, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu.

Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070-3600621, Bankrek.: NL48 INGB 0001 8562 21 t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers Den Haag.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering:

Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350. email:

els@ramaker.me. Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep:

Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering:

Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL12 INGB 0001 5908 95 t.n.v. N.O.N. MV Rel. Gen. der Vr. te Groningen.

Quaker Hulpfonds:

Schrijver vacature. Penn: Dick Meijaard, e-mail: persel@xs4all.nl. Bankrek. is NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers, te Amsterdam.

Vrienden voor Brussel (VVQREA):

Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. e-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad te Helmond.

Vriendenkring:

Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €45,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers te Amsterdam met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. e-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdings samenkomsten zoals die gepland waren in Nederland en België, maar nu allemaal gecancelled zijn.

Gebruik de email adressen of telefoonnummers om te zien of er online bijeenkomsten zijn

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 e-mail: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 e-mail : boekrijk@hotmail.com
Bennekom/Wageningen	2 ^e en 4 ^e zondag: 10.30-11.30 in Wageningen! Thuis Wageningen, Stationsstraat 32, 6701 AM	e-mail: els@ramaker.me Op de 2e zondag van de maand is er eerst een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdings samenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap: 8 april 18:15	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Bij kennisgeving vooraf is er voor hen een aangepast programma. Info: tel. 070-3600621
Driebergen	Normaal iedere 3 ^e zondag, 10.30 online wijdingsdiensten.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: Quakers@marieke.nl
Deventer	3 ^e zondag 10.30 Gespreksavond: informatie bij Frieda.	In het Meester Geertshuis, Assenstraat 20, 7411JT Deventer. Inlichtingen bij Frieda Oudakker tel. 0644794366, e-mail: friedaoudakker@gmail.com
Gent	2 ^e woensdag 20.00-22.00. 4e zondag 11.00-13.00.	In het zaaltje boven Trafiek, aan Pierkespark in de Brugse Poort. (vooraf graag contact opnemen Quakercirkels@gmail.com .)
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 In De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen, tel. 050-5712624	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl
Wijhe, bij Zwolle	Eerste zondag 10.30	Wim Balijon, tel.: 0570-597170 Slotpark 77, 8131 DW Wijhe. Graag aanmelden.
Zwolle	8 april online 19.00-20.00 via Zoom	Hap-Stil-Snap Bij Marlies en Sytse Tjallingii, 06-23869715, graag even aanmelden bij Marlies marliestjallingii@home.nl

Wijdings samenkomsten op Afstand

Online meeting for worship: op tijdstippen rekening houdend met verschillende tijdzones, bekendmaking op: Quakerworship.org

Foto's van de retraite

